
»Лекционен курс

»ООП1 (Java)

Изрази

Регистрация

https://tinyurl.com/25lgtqke

Променливи и стойности

- Променливи
  - В една програма се използват за съхраняване на данни (напр. цифри, букви, други символи, символни низове, ...)
  - Те могат да се разглеждат като един вид контейнери
- Стойности
  - Числото, буквата или друг елемент от данни в една променлива
  - Тази стойност може да се променя във времето
  - Във времето променливите могат да съдържат различни еднотипни стойности

Добра практика

- Да избираме значещи имена на променливи
  - Имената да предполагат предвиденото използване на променливите или посочват вида данни, които те ще съхраняват
- Напр.,
  - Ако използваме променлива за да преброим нещо, можем да я наречем count
  - Ако използваме променлива за скоростта на автомобил, може да я наречем speed

Идентификаторите в Java са сензитивни

Въвеждащ пример

Какво прави програмата?

Изчислява броя яйца

```
public class EggBasket {
    public static void main(String[] args) {
        int numberOfBaskets, eggsPerBasket, totalEggs;
        numberOfBaskets = 10;
        eggsPerBasket = 6;
        totalEggs = numberOfBaskets * eggsPerBasket;
        System.out.println("Ако имате");
        System.out.println(eggsPerBasket + " яйца в кошница и ");
        System.out.println(numberOfBaskets + " кошници, тогава");
        System.out.println("общият брой на яйцата е " + totalEggs);
    }
}
```

Въвеждащ пример

Какви променливи и стойности?

```
public class EggBasket {
    public static void main(String[] args) {
        int numberOfBaskets, eggsPerBasket, totalEggs;
        numberOfBaskets = 10;
        eggsPerBasket = 6;
        totalEggs = numberOfBaskets * eggsPerBasket;
        System.out.println("Ако имате");
        System.out.println(eggsPerBasket + " яйца в кошница и ");
        System.out.println(numberOfBaskets + " кошници, тогава");
        System.out.println("общият брой на яйцата е " + totalEggs);
    }
}
```

Въвеждащ пример

Какъв резултат?

```
Ако имате
6 яйца в кошница и
10 кошници, тогава
общият брой на яйцата е 60

Process finished with exit code 0
```

```
public class EggBasket {
    public static void main(String[] args) {
        int numberOfBaskets, eggsPerBasket, totalEggs;
        numberOfBaskets = 10;
        eggsPerBasket = 6;
        totalEggs = numberOfBaskets * eggsPerBasket;
        System.out.println("Ако имате");
        System.out.println(eggsPerBasket + " яйца в кошница и ");
        System.out.println(numberOfBaskets + " кошници, тогава");
        System.out.println("общият брой на яйцата е " + totalEggs);
    }
}
```

Втори пример

» Проверка за това дали определена стойност (between) лежи в даден интервал (min, max) можем да зададем като израза

```
boolean isBetween = between > min && between < max;
```

Съставни елементи на изразите

- Могат да се образуват изрази, които съдържат:
  - Литерали
  - Променливи
  - Символни константи
  - Оператори
- Съществуват правила за приоритети на операторите
  - Аналогично като в математиката

Извиквания на методи

- Изразите могат да съдържат извиквания на методи
  - Могат да се появяват в дясната част на операторите за присвояване.
    - + С актуални параметри, които могат да бъдат изрази.
  - Подобно на изразите те произвеждат стойности когато се обработват.

Валидно присвояване?

- Java винаги знае типа на стойността на изразите
  - Внимание: те трябва да съответстват на типовете на променливите, в които се записват стойностите

```
int i;
double x;

i = 10.3 * x;
```

Присвояването невалидно!

Конвертиране

- Внимание с конвертирането на изрази, съдържащи различни типове данни
  - Възможно е автоматично конвертиране
    - Когато не се губи информация
  - При загуба на информация
    - Автоматично конвертиране не се извършва
- Можем да предизвикаме конвертиране
  - Оператор cast

Автоматично преобразуване на типове

- Автоматично преобразуване в “по-големия” тип:
  - Без загуба на информация

Колко трансформации?

```
int a;
float b;
double x;

x = a + b;
```

2

Явно преобразуване

» В Java (и в повечето езици за програмиране) данните могат явно да се трансформират от един в друг тип (cast)

» Обикновено това се използва като обратното действие на автоматичното преобразуване

```
double distance = 9.0;
int points = distance;
```

Коментар?

```
int i;
double x;

i = 10.3 * x;
```

Грешни присвоявания

Пример за явно конвертиране

```
int i;
double x;

i = (int)(10.3 * x);
```

Пример

```
1  public class ErrAssignments {
2      public static void main (String argv[]) {
3          double distance = 9.0;
4          int point = distance;
5
6          int i;
7          double x = 2.0;
8
9          i = 10.3 * x;
10
11         System.out.println("Стойност на i =" + i);
12     }
13
14 }
```

```
1  public class ErrAssignments {
2      public static void main (String argv[]) {
3          double distance = 9.0;
4          double point = distance;
5
6          int i;
7          double x = 2.0;
8
9          i = (int)(10.3 * x);
10
11         System.out.println("Стойност на i =" + i);
12     }
13
14 }
```

Преобразуване на типове: cast-оператор

Проблем:Операнди от различен тип `x = y;  x = a + b;`

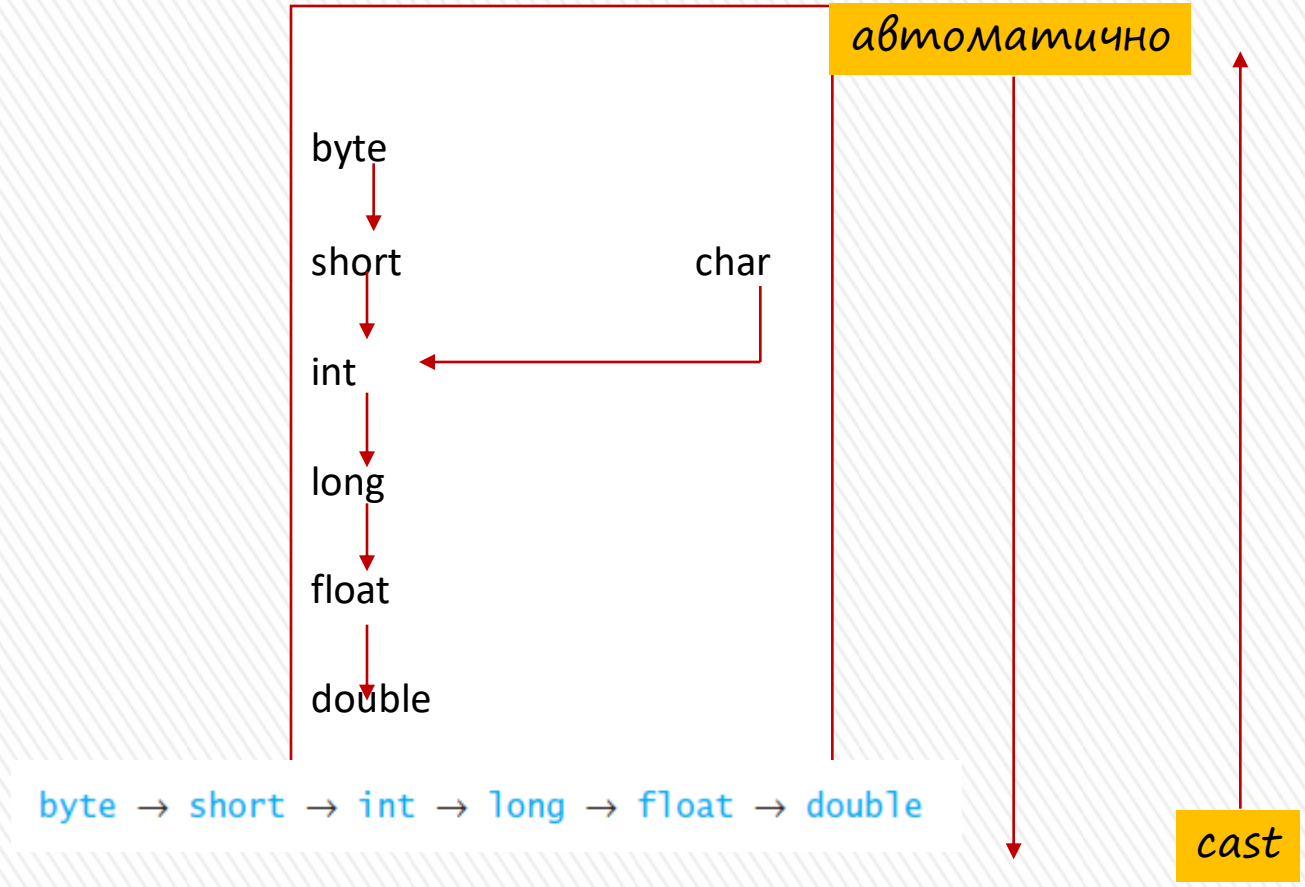

Явно преобразуване на типове: type-cast–оператор

» Преобразува израза в нов израз от тип *type* - ев. със загуба на информация

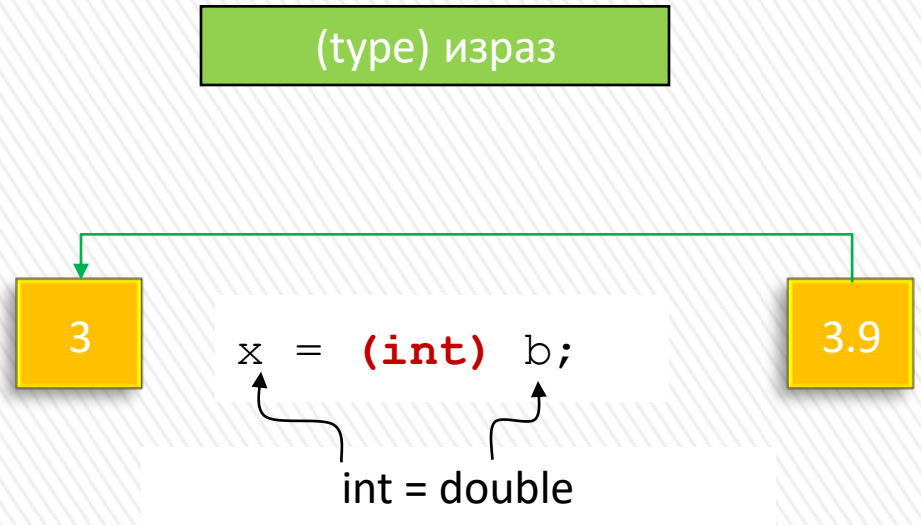

Пример

```
1  public class ErrAssignments {
2      public static void main (String argv[]) {
3          double distance = 9.0;
4          double point = distance;
5
6          int i;
7          double x = 2.0;
8
9          i = (int)(10.3 * x);
10
11         System.out.println("Стойност на i =" + i);
12     }
13
14 }
15
```

Properties ▪ Servers ▪ Data Source Explorer ▪ Snippets Problems Console

```
<terminated> ErrAssignments [Java Application] C:\Program Files\Java\jre1.8.0_341\bi
Стойност на i =20
```

Три проблема с изразите

1. Притежават ли операндите коректните типове и свързани с тях операциии?
2. Коректно ли са свързани подизразите?
3. Ако подизразите са определили вече общата стойност: да бъде ли оценен остатъчният израз?

Пример

Какво прави изразът?

```
((jahr % 4) == 0)
&& ((jahr % 100) != 0)
|| ((jahr % 400) == 0)
```

Високосна година:

- *Всички години, които се делят на 4, но не се делят на 100*
- *Всички години, които се делят на 400*

Проблем 1

Какви операции?

```
((year % 4) == 0)
&& ((year % 100) != 0)
|| ((year % 400) == 0)
```

Класове операции

Аритметични операции (modulo)

Логически операции (and, or)

Релационни операции (равно, различно)

Проблем 2

```
((year % 4) == 0)
&& ((year % 100) != 0)
|| ((year % 400) == 0)
```

1. Приоритети на операции
2. Повече скоби?
3. По-малко скоби?

Проблем 3

```
((year % 4) == 0)
&& ((year % 100) != 0)
|| ((year % 400) == 0)
```

- ((year % 4) == 0) *грешно* → . . . && . . . *грешен*
- ((year % 4) == 0) && ((year % 100) != 0) *вярно*
  → . . . || . . . *верен*

Java: &&, || със съкратено оценяване
& | с пълно оценяване

Пример

```
import java.util.Scanner;
public class ChangeMaker {
    public static void main(String[] args) {
        int amount, originalAmount,
                s50, s10, s5, s1;
        System.out.println("Въведи стойност от 1 до 99.");
        System.out.println("Ще намеря комбинацията от монети,");
        System.out.println("която отговаря на стойността:");
        Scanner keyboard = new Scanner(System.in);
        amount = keyboard.nextInt();
        originalAmount = amount;
        s50 = amount/50;
        amount = amount%50;
        s10 = amount/10;
        amount = amount%10;
        s5 = amount/5;
        amount = amount%5;
        s1 = amount;
        System.out.println(originalAmount +
                " стотинки може да бъде дадена като:");
        System.out.println(s50 + " монети по 50");
        System.out.println(s10 + " монети по 10");
        System.out.println(s5 + " монети по 5 и");
        System.out.println(s1 + " монети по 1");
    }
}
```

Какво прави програмата?

Въведана сума като монети

Пример

```
import java.util.Scanner;
public class ChangeMaker {
    public static void main(String[] args) {
        int amount, originalAmount,
                s50, s10, s5, s1;
        System.out.println("Въведи стойност от 1 до 99.");
        System.out.println("Ще намеря комбинацията от монети,");
        System.out.println("която отговаря на стойността:");
        Scanner keyboard = new Scanner(Syst
        amount = keyboard.nextInt();
        originalAmount = amount;
        s50 = amount/50;
        amount = amount%50;
        s10 = amount/10;
        amount = amount%10;
        s5 = amount/5;
        amount = amount%5;
        s1 = amount;
        System.out.println(originalAmount +
                " стотинки може да бъде дадена като:");
        System.out.println(s50 + " монети по 50");
        System.out.println(s10 + " монети по 10");
        System.out.println(s5 + " монети по 5 и");
        System.out.println(s1 + " монети по 1");
    }
}
```

Какъв резултат?

```
Въведи стойност от 1 до 99.
Ще намеря комбинацията от монети,
която отговаря на стойността:
99
99 стотинки може да бъде дадена като:
1 монети по 50
4 монети по 10
1 монети по 5 и
4 монети по 1

Process finished with exit code 0
```

Синтаксис на изразите в Java: странични ефекти

- Изрази в Java
  - Литерали (числа, символни низове, логически стойности, ...)
  - Поменлива (+ параметър)
  - Извиквания на методи
  - Съставни изрази с аритметични, релационни, логически и побитови операции
  - Присвоявания (!!!)
  - ...

Критика (към Java, C):
Няма ясно разделение между изрази и оператори !

→ Причина за грешки !

Пример

Крайни стойности?

```
class Assignment {

   public static void
                main (String[] args) {

        int x = 2, y = 5, z = 1;

        x = (z++ - (y = y + x));

   }

}
```

X = -6 Y = 7 Z = 2

Избягване : странични ефекти в изрази!
(заедно с изчисляването на стойност: промяна на стойностите на променливите – причина за грешки)

Странични ефекти: z++ и ++z

```
x = ( z++ - (y = y + x));
```

Стойност = z
След това: z = z + 1
Резултат: x = -6, y=7, z=2

1-7

```
x = ( ++z - (y = y + x));
```

първо: z = z + 1
стойност = z + 1
резултат: x = -5, y=7, z=2

2-7

Странични ефекти: принципно избягвани

Но: съществуват смислени приложни случаи !

Задача на един израз:
- *Да:изчисляване на стойности*
- *Не:промяна на стойности*

```
x = (z++ - (y = y + x));
```

```
y = y + x;
x = z - y;
z++;
```

Експлицитно задаване на стойностите на променливите, които трябва да се променят (последователност!)

По-добре:
z = z +1;

```
x = (++z - (y = y + x));
```

```
++z;
y = y + x;
x = z - y;
```

Операции: свързани с типове

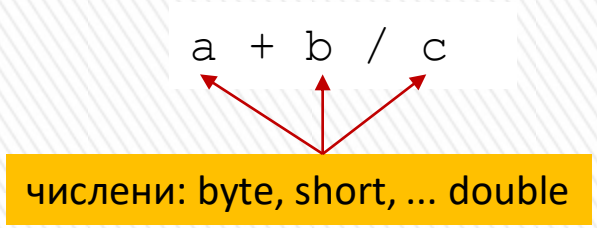

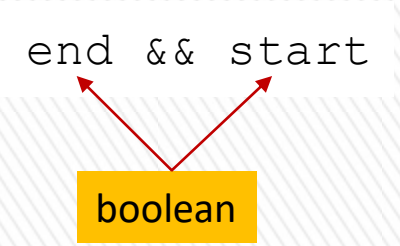

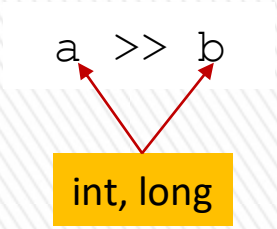

Обобщение: примитивни типове данни

Тип	Дължина (Byte)	Област на стойности
boolean	1	true, false
char	2	Всички Unicode-символи
byte	1	$-2^7 \ldots 2^7 - 1$
short	2	$-2^{15} \ldots 2^{15} - 1$
int	4	$-2^{31} \ldots 2^{31} - 1$
long	8	$-2^{63} \ldots 2^{63} - 1$
float	4	$+ / - 3.4028234738 * 10^{38}$
double	8	$+ / - 1.79769313486231570 * 10^{308}$

Аритметични операции

- Числови операнди, тип на резултат: числов
- Конвертиране в обхващащия тип при операнди с различни типове

+	Positive	n
-	Negative	–n
+	Sum	a + b
-	Difference	a – b
*	Product	a * b
/	Quotient	a / b
%	Restvalue	a modulo b
++	Preincrement	++a става a+1, увеличава a с 1
++	Postincrement	a++ става a, увеличава a с 1
--	Predecrement	––a става a-1, намалява a с 1
--	Postdecrement	––a става a, намалява a с 1

Забележка: % също за числа с плаваща запетая !

Операции: претоварване (Overloading)

x = a + b

```
+:  int    x  int    →  int
+:  float  x  float     →  float
+:  double x  ...
```

"Overloading": еднакво име за различни операции

Операции: изискват определено позициониране на операндите

Infix–операция:

```
a + b
a << b
```

Postfix–операция:

```
a ++
```

Prefix–операция:

```
++ a
! true
~ a
^ a
```

Други (3-позиционни):

```
a > b ? a : b
```

3 – позиционна Infix-операция

Релационни операции

- За числени операнди (също смесени)
- (Не) Равенство също за типове на обекти (сравняване на адреси)
- Тип на резултата: boolean

==	равно	a == b
!=	неравно	a != b
<	по-малко	a < b
<=	по-малко равно	a ≤ b
>	по-голямо	a > b
>=	по-голямо равно	a ≥ b

Тип 'boolean'

» Стойности: true, false

```
boolean ready, ...
ready = false;
ready = jahr > 1999;
```

Операции:

!	*Отрицание*
&	*Конюнкция (‘and’)*
|	*Дизюнкция (‘or’)*

отговарят на тези в логиката

Логически операции

- За логически типове (boolean)
- Тип на реултата: boolean
- „Частично оценяване": следващите, в дясно стоящи подизрази не се оценяват, ако стойността вече е известна
  - напр. a && b → false, ако a е вече грешен

    → b не се оценява

!	отрицание	~a
&&	AND с частично оценяване	$a \wedge b$
||	OR с частично оценяване	$a \vee b$
&	AND с пълно оценяване	$a \wedge b$
|	OR с пълно оценяване	$a \vee b$
^	EXCLUSIVE-OR (или … или)	$a \otimes b$

Побитови операции

» Манипулации с битове за `int` съотв. `long`

~	Единичен комплимент	~a: инвертиране битовете на a
|	Побитов OR	a | b: побитов $a_i \vee b_i$
&	Побитов AND	a & b: побитов $a_i \wedge b_i$
^	Побитов XOR	a^b: побитов $a_i \otimes b_i$
>>	Писане дясно със знак	a >> b: битовете на a с b позиции надясно, знак като при a
>>>	Писане дясно без знак	a >>> b: битовете на a с b позиции надясно, попълване с 0, надписване на знак (0)
<<	Писане ляво	a << b: битовете на a с b позиции наляво, попълване с 0, знак като при a

При това: b modulo 32 (`int`) съотв. 64 (`long`)

a << 1	Умножение с 2
a << 2	Умножение с 4
a << n	Умножение с 2^n

Оператори за присвояване

- Присвояванията за изрази във формата

  ЛяваСтрана **оператор_за_просвояване** *Израз*

  - напр.: **`x = x + y`**
- ЛяваСтрана означава памет (в общия случай променлива)

Разлика за "x" в **`x = x + y`**;

- Тип на присвояването = Тип на ЛяватаСтрана
- Стойност на присвояването = стойност на израза

Смесване "=" / "==", (само) при boolean:

```
boolean x = true, y = false;
System.out.println(y == x);
System.out.println(y = x);
```

Оператори за присвояване

EBNF:

Оператор за присвояване ::= = | += | *= | –= | /=
| %= | &= | ^=
| <<= | >>= | >>>=.

Комбинация на "=" с аритметични и побитови операции във формата "Операция=" за операциите

+ | * | - | / | % | & | ^ | << | >> | >>>

Ефект за x операция= y както x = x операция y

x += 100	*както*	x = x + 100
x <<= 2	*както*	x = x << 2

Други оператори

? оператор:

ЛогическиИзраз ? израз1 : израз2

доставя:

израз1, ако ЛогичекиИзраз == true
израз2, ако ЛогичекиИзраз == false
напр. x > y ? max = x : max = y

Свързване на низове:

За символни низове (Strings): string1 + string2

```
x = 1; y = 2;
System.out.println(x + y);  → Изход: "3"
System.out.println(x + "" + y); → Изход: "12"
```

Други оператори

new – оператор:

Създаване на инстанции: new Typ ([ArgumentList])

С конструктура *Typ([Argumentlist])*

За инициализиране на една инстанция

instanceof – оператор: InstanceName instanceof ClassName

Тип на резултата ***boolean****:*

true*, ако InstanceName е инстанция на класа ClassName,*
съотв. означава един подклас на ClassName

Преглед на операциите:приоритети

Операция	Типизиране	Асоциативност	Означение
	Група 1		
++	N	R	Increment
--	N	R	Decrement
+	N	R	Uneres Plus
-	N	R	Uneres Minus
~	I	R	Onecomplement
!	L	R	Negation
(type)	A	R	Type-Cast
	Група 2		
*	N,N	L	Multiplication
/	N,N	L	Division
%	N,N	L	Modulo
	Група 3		
+	N,N	L	Addition
-	N,N	L	Extraction
+	S,S	L	String concatenation
	Група 4		
<<	I,I	L	Left write
>>	I,I	L	Right write
>>>	I,I	L	Right write with Nullexpansion

Операция	Типизиране	Асоциативност	Означение
		Група 5	
<	N,N	L	Smaller
<=	N,N	L	Smaller eq.
>	N,N	L	Bigger
>=	N,N	L	Bigger eq.
instanceof	R,R	L	Class membership
		Група 6	
==	P,P	L	Equally
!=	P,P	L	Unequally
==	R,R	L	Referece eq.
!=	R,R	L	Reference uneq.
		Група 7	
&	I,I	L	Bitw. AND
&	L,L	L	Log. AND
		Група 8	
^	I,I	L	Bitw. XOR
^	L,L	L	Log. XOR
		Група 9	
|	I,I	L	Bitw. OR
|	L,L	L	Log. OR
		Група 10	
&&	L,L	L	Log. AND, Short-Cut

Операция	Типизиране	Асоциативност	Означение
		Група 11	
||	L,L	L	Log. OR, Short-Cut
		Група 12	
? :	L,A,A	R	Conditional evaluation
		Група 13	
=	V,A	R	Assignment
+=	V,N	R	Addition assignment
-=	V,N	R	Extraction assignment
*=	V,N	R	Multiplication ssignment
/=	V,N	R	Division assignment
%=	V,N	R	Rest value assignment
&=	V,N	R	Bitw.-AND-Assignment
	V,L	R	Log.-AND-Assignment
|=	V,N	R	Bitw.-OR-Assignment
	V,L	R	Log.-OR-Assignment
^=	V,N	R	Bitw.-XOR-Assignment
	V,L	R	Log.-XOR-Assignment
<<=	V,I	R	Left-Write-Assignment
>>=	V,I	R	Right-Write-Assignment
>>>=	V,I	R	Right-Write-Assignment with Nullexpansion

Правила за приоритети

Приоритет = Сила на свързване

- Таблица: по-ниска група с по-висок приоритет

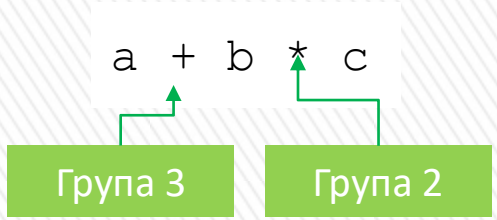

Еквивалентен на: `a + ( b * c )`

Сравнение: `(int) 3.1 + 3.9` *и* `(int) (3.1 + 3.9)`

Правила за приоритети

- Вътре в една група: приоритет по асоциативност
  - Напр. лява асоциативност L:

```
a - b - c        както        ( a - b ) - c
```

```
a - ( b - c ) би било грешно
```

```
a == b == c      както        ( a == b ) == c
```

true/false

Тип на a, b, c:
int възможен ?

Правила за приоритети

- Вътре в една група: приоритет по асоциативност
  - напр. дясна асоциативност R:

```
a = b = c
```

както

```
a = ( b = c )
```

след това: a, b, c със стойност на c

избягване ?!

Типизиране

(**N**) Числен
(**I**) Интегрален
(**L**) Логически
(**S**) Низ
(**R**) Референция
(**P**) Примитивен
(**A**) Всички типове
(Типове на операндите)
(**V**) Лява страна на присвояване

Внимание при релационни оператори

```
6  class Number {
7      int i;
8  }
9
10 public class Assignment {
11     public static void main(String[] args) {
12         Number n1 = new Number();
13         Number n2 = new Number();
14         n1.i = 9;
15         n2.i = 47;
16         System.out.println("1: n1.i: "+ n1.i + ", n2.i: " + n2.i);
17         n1 = n2;
18         System.out.println("2: n1.i: "+ n1.i + ", n2.i: " + n2.i);
19         n1.i = 27;
20         if (0.1 + 0.2 == 0.3)
21             System.out.println("3: n1.i: "+ n1.i + ", n2.i: " + n2.i);
22         if (0.25 + 0.25 == 0.5)
23             System.out.println("4: n1.i: "+ n1.i + ", n2.i: " + n2.i);
24         if (1 + 2 == 3)
25             System.out.println("5: n1.i: "+ n1.i + ", n2.i: " + n2.i);
26     }
27 }
```

Properties ▪ Servers ▪ Data Source Explo

<terminated> Assignment (2) [Java Applica

```
1: n1.i: 9, n2.i: 47
2: n1.i: 47, n2.i: 47
4: n1.i: 27, n2.i: 27
5: n1.i: 27, n2.i: 27
```

Ключова дума var

```
public class VarExample {
    public static void main(String[] args) {
        var a = 10;
        var b = 20;
        System.out.println(a+b);
    }

}
```

Дефиниция и употреба:
Ключовата дума var позволява инициализирането на променлива, без да е необходимо да се декларира нейният тип. Типът на променливата зависи от типа на данните, които ѝ се присвояват.
Ключовата дума var е въведена в Java 10.

Благодаря за вниманието!